

https://doi.org/10.31516/2410-5325.061.019

УДК. 784.4.011.26:398.8](=161.2)(045)

Т. М. Рябуха, кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри естрадного та народного співу, Харківська державна академія культури, м. Харків

tamaravoices33@gmail.com

https://orcid.org/0000-0003-2076-2136

ВЗАЄМОДІЯ ФОЛЬКЛОРНИХ ІНТОНАЦІЙ ТА СТИЛІСТИЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ПІСЕННІЙ ЕСТРАДІ

Українська естрадна пісня розвивалася з певним історичним «відставанням» від західноєвропейських і американських моделей, що виникли ще у 20 рр. ХХ ст. Становлення естрадно-пісенної культури нового типу в Україні відбулося в 70 рр. минулого ст., що відображено в національній ментальності «нових шлягерів». З 80 рр. ХХ ст. формується новий лексичний фонд української пісенної естради, де головною ознакою стали взаємодія та поєднання фольклорних інтонацій з національними стандартами. Проявлялося це в обробках народних пісень у певній стильовій манері, цитуванні фольклорного матеріалу в естрадно-пісенних композиціях, створенні оригінальних композицій на фольклорній основі та «сплаві» національної манери виконання з інонаціональними (джаз, рок, блюз, босанова та ін.).

Ключові слова: *українська естрадна пісня, фольклорні інтонації, національна стилістика.*

Т. Н. Рябуха, кандидат искусствоведения, преподаватель кафедры эстрадного и народного вокала, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ФОЛЬКЛОРНЫХ ИНТОНАЦИЙ И СТИЛИСТИЧЕСКИХ ТЕНДЕНЦИЙ В УКРАИНСКОЙ ПЕСЕННОЙ ЭСТРАДЕ

Украинская эстрадная песня развивалась с некоторым историческим «отставанием» от западноевропейских и американских моделей, которые возникли еще в 20 гг. ХХ в. Создание эстрадно-песенной культуры нового типа в Украине припадает на 70 гг. прошлого века, что отражено в национальной ментальности «новых шлягеров». Начиная с 80 гг. ХХ в. формируется новый лексический фонд украинской песенной эстрады, где главным признаком было взаимодействие и объединение фольклорных интонаций с национальными стандартами. Проявлялось это в обработках народных песен в стилевой манере, цитировании фольклорного материала в эстрадно-песенных композициях, создании оригинальных композиций на фольклорной основе, «сплаве» национальной манеры исполнения с инонациональными (джаз, рок, блюз, босанова и др.).

Ключевые слова: *украинская эстрадная песня, фольклорные интонации, национальная стилістика.*

T. N. Riabukha, Candidate of Art Criticism, lecturer of Pop and Folk Vocal Department, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

THE INTERACTION OF FOLKLORE INTONATIONS AND STYLISTIC TENDENCIES IN UKRAINIAN SONG VARIETY ARTS

The relevance of the topic is determined by the interaction of folklore intonations and stylistic tendencies in the genre of the modern Ukrainian pop song, performed in the modified aesthetic and communication forms.

The purpose of the article is to reveal the interaction of folklore intonations and stylistic tendencies in the modern Ukrainian pop song using the example of certain music groups.

Research methodology. The study reviews the research papers and monographs, in which the features of national stylistics based on the folk intonations in the variety arts and song culture of Ukraine are singled out.

Results. The folk-origin is introduced in various forms into stylistics, adopted from genres and styles of popular world music (jazz, rock, pop styles in many variants). It determines the special originality of the Ukrainian pop song development with the preservation of the aesthetic and communication constant — the reliance on the substantial intonations as well as on the Ukrainian speech. Along with the “classical” research in the area of the song genre, there are also developments that deal with the modern pop-mass forms. They contain the features of the national stylistics based on folklore intonations in the variety arts culture of Ukraine. This line of research is particularly relevant in connection with the methodology of the vocal variety arts performance developed at the corresponding departments and departments of music art institutions.

Novelty. The article presents an attempt of the comprehended material in which folklore intonations are considered in the interaction with stylistic tendencies in the modern Ukrainian song field using the example of such groups as *Vopli Vidoplyasova*, *Nokturnal Mortum* and *Dakha Brakha*.

Conclusion. The wide use of folklore authenticity — melodic, tuneful, rhythmic, timbre and vocal-performing (using folk instruments with electronics, folk singing in pop and song compositions) highlights the artistic merits of the pop song in Ukraine and nowadays it represents a complete creative phenomenon.

Keywords: Ukrainian pop song, folklore intonations, national stylistics.

Актуальність теми дослідження в цій статті визначається розглядом стилістичних коренів фольклорних інтонацій у жанрі сучасної української естрадної пісні, наявних у модифікованих естетико-комунікативних формах. Це підтверджується сучасною практикою буття пісні, яка основана на асиміляції в єдиному «пісенному просторі» традиційних нових її форм як академічного, так і масово-культурного змісту.

Постановка проблеми. Здолавши достатньо складний шлях зародження й розвитку, українська пісенна естрада набула своєї особливої індивідуальності, заявила про себе на міжнародному рівні, асимілювала й утілила кращі традиції національної та світової популярної музики.

Фольк-начало, проникаючи в різноманітних формах запозичених жанрів і стилів популярної світової музики (джаз, рок, поп у безлічі варіантів), визначило своєрідність розвитку української естрадної пісні зі збереженням естетико-комунікативної константи — основуванні на базових інтонаціях, а також на українській мові. Цій проблемі присвячені музикознавчі дослідження Е. Алексєєва (1986), Т. Булат (1979), Г. Головінського (1981), Б. Фільца (1979). Водночас утілення фольклорних інтонацій у сучасній українській естрадній пісні в наявній літературі не представлені, що й зумовлює наукову новизну цієї статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поряд зі згаданими вище «класичними» дослідженнями у сфері пісенного жанру слід назвати й розробки, присвячені його сучасним естрадно-масовим формам. Це розвідки та статті О. Колубаєва (2012), М. Мозгового (2007), Н. Тормахової (2000), у яких виокремлено особливості національної стилістики з базуванням на фольклорних інтонаціях в естрадно-пісенній культурі України. Подібні дослідження є актуальними у зв'язку з методикою естрадно-вокального виконавства, яка розробляється на відповідних кафедрах та відділах музичних ВНЗ (праця В. Откидача (2013) та ін.).

Мета статті — виявити взаємодію фольклорних інтонацій і стилістичних тенденцій у сучасній українській естрадній пісні на прикладі деяких гуртів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зі здобуттям Україною незалежності ситуація в естрадно-пісенному жанрі змінилася, але не відразу. На початку 1990 рр. ще діяв принцип інерції. Починаючи з новаційної творчості В. Івасюка та ансамблів «Червона рута», «Світязь», «Марічка», «Медобори», «Кобза», «Водограй», українська пісенна естрада набула подальшого розвитку, зокрема стилістичного.

У перше десятиліття нового століття та на сучасному етапі в українській пісенній естраді відбулися істотні якісні зміни щодо професіоналізму, поглиблення й розширення тематики та змісту пісень, формування й закріплення оригінального національного естрадно-пісенного стилю. В інтернет-публікації К. Цайтлер із показовою назвою «24 музичних прориви України, які вразили світ» із цього приводу зазначено: «Україна — країна мелодій. Історія розвитку нашої музики з часів незалежності подолала не один етап. Бунтівний рок, який закликає до свободи, спокійні мелодії, що вселяють гармонію, та незвичайні експериментальні ритми, які ставлять нас на рівень іноземних музикантів».

У популярній формі автор окреслює три основні стилістичні лінії пісенної естради, які співіснують у медіапросторі сучасності. Якщо перекласти це на мову професійної музикознавчої термінології, то перша

лінія може бути визначена як фолк-рок з елементами пісенно-романсового начала; друга — як власне лірична естрадна пісня з елементами танцювальних ритмів, а також джазового саунда у вокальній та інструментальній сферах; третя лінія — це переважно різноманітні прояви стилістики R&B — «ритмічна музика» реп, хіп-хоп, їхні об'єднання із «вкрапленнями» рок-стилістики, пісенності в поп-стилі й навіть романсовості в естрадному дусі.

Український естрадно-пісенний стиль нині набув ознак національної визначеності й художньої стабільності. Як зазначає автор ще однієї інтернет-публікації, «<...> своя власна естрада, <...> в Україні пододала шлях від хобі купки ентузіастів до світового визнання та прибуткової індустрії» (*Новые песни о главном: чем может похвастаться современная украинская музыка. История достижений Украины*). Вироблення якісного естрадно-пісенного продукту було пов'язане з різними колективами й солістами, кожен з яких зробив свій внесок у вітчизняну естраду та національну культуру загалом.

Провідним напрямом у стилістиці естрадно-пісенного жанру є рок-музика. Її формування в Україні відрізнялося від початку (кінець 1980 рр.) яскраво вираженою самобутністю. Водночас український рок наслідував традиції, які усталилися в західних зразках, зокрема «<...> запозичив елементи протестного руху» (*Новые песни о главном: чем может похвастаться современная украинская музыка. История достижений Украины*). «Перша хвиля» українських рокерів відрізнялася, на думку автора, «підкресленим націоналізмом», що стосується передусім таких гуртів, як: «Брати Гадюкіни», «Плач Єремії», «Мертвий півень», «Кому вниз» (там само). Найбільшої популярності серед шанувальників рок-музики набула тоді група «Воплі Відоплясова» (скорочено — «ВВ»): «З часом “ВВ” стали культовим українським гуртом, що гастролює по Європі й асоціюється з українською естрадою» (там само). Колектив, створений і керований О. Скрипкою, заснований у 1986 р., відразу привернув увагу чітко вираженою національною спрямованістю трактування стилістики року.

Гурт «ВВ» поєднує фолк-напрямок з рок-, елементами фанку й навіть диско. За структурою ансамблю, що складається з фронтмена-соліста, бек-вокалу, який виконують музиканти-інструменталісти, різноманітного змішаного акустичного й електронного інструментарію, «ВВ» відображає типову тенденцію, характерну для багатьох інших національних рок-груп, які зросли на музиці «Beatles».

Репрезентантом стилю групи «ВВ» вважається рок-композиція «Весна» (альбом «Музика», 1997 р.). У Москві того ж року знято кліп на цю пісню. Автор тексту пісні — сам О. Скрипка, а музика написана

всім колективом гурту. Звертаючись до слухача перед виконанням пісні, О. Скрипка говорить, що вона проведе його від «знайомого до незнайомого», маючи на увазі поєднання стилістики панк-року з етно-мотивами української естради. У стилістиці «Весни», як і в інших композиціях групи «ВВ», поєднуються та виокремлюються самим лідером колективу елементи: «Ми починали з панк-року, потім грали етно-рок, зараз експериментуємо з електронним і оркестровим звучанням» (*Воплі Видоплясова: історія*).

У композиції «Весна» акцентовано на багаторазових повторях куплета з різними текстами переважно лірико-ігрового змісту, а також на характерному приспіві, побудованому на великотерцевій інтонації заклички, що належить до українських веснянок. Звертає увагу динамічність композиції, у якій повтори куплетного типу долаються постійними оновленнями матеріалу за допомогою інструментальних і вокальних саундів.

У засобах вокального інтонування динаміка експресії полягає в поєднанні текстового й безтекстового співу в заспіві з використанням «неінструментального» скету на типово українських коломийкових складах «най-най», а також звуконаслідувальних «бум-бум», що імітують перкусію. У заспіві солістові-фронтменіві підспівує чоловічий бек-вокал, причому це відбувається то послідовно, антифонно, то водночас, одноразово. У процесі розвитку куплетної форми в ній посилюється варіантність, зокрема збільшується кількість інструментальних заспівів, а текст зберігається лише в рефрені-приспіві з фактично єдиним ключовим словом «весна» (йому відповідає бек-вокал — «прийде»). В останньому куплеті пісні наочно показано начебто віддалення ансамблю, що імітує українські народні гуляння: з його партій залишені тільки свист соліста й барабани (ефект полярного контрасту, відомий усім за віддаленням оркестру або ансамблю, де чуто лише найвищі та низькочастотні компоненти, наприклад, флейту-піколо і великий барабан у духовому оркестрі). Манера співу стилізована під горловий тембр, близький до українського фольклорного.

Серед регіональних естрадно-пісенних стилів, представлених в Україні 1990 — 2010 рр., слід згадати і Харківський регіон, Слобожанщину, де вже за визначенням повинні синтезуватися характерні тенденції «якісної» української естради. Відзначаючи роль Харкова в її становленні та розвитку, О. Бітнер на інтернет-порталі «В городе» підкреслює, що це місто було і є «<...> своєрідною “злітною смугою” або “стартовим майданчиком” для музичних геніїв, які потім роз’їжджаються по всьому світу або переїжджають до столиці в пошуках слави і грошей».

Одним з яскравих представників української фольк-рок-музики є харківська група «Nokturnal Mortum» (1991 р.). Колектив здійснив внесок у розвиток вітчизняного блек-металу та протягом тривалого часу є одним з його лідерів («Nokturnal Mortum»). Склад групи: Варгот (вокал, гітара, народні), Jurgis (гітара, бек-вокал), Байрот (ударні), Nyozt (клавіші, сесійний музикант).

Як зазначає автор інтернет-статті О. Нечаєв, «саме вони в Україні започаткували у важкій музиці звернення до коренів слов'янства і тієї самої національної ідентичності». Далі автор говорить: «<...> «Nokturnal Mortum» в буквальному сенсі виховали кілька поколінь слухачів, сформували в них патріотизм. <...> Коріння нації в їх перфоменсі пробирає до кісток» (Нечаєв).

Починаючи з 1997 р. колектив майже кожні два роки записує студійні, концертні та міні-альбоми. Потрібно відзначити: незважаючи на використання стилістичних прийомів різними виконавцями, «Nokturnal Mortum» у своїх композиціях надає перевагу втіленню новаторських ідей, завдяки чому й набули статусу культової формації. Практично в усіх альбомах відчутні фольклорні мотиви в поєднанні з потужною і змістовною рапан-лірикою (рапан з англ. — язичницький), зверненням до слов'янської міфології. Назви пісень є промовистими: «Смереківий Дід», «Ніч Богів», «Дика Віра» та ін.

Яскравим прикладом є пісня «Залізним Орлом в Золоту Сваргу» (Сварга — обитель верховного Бога слов'янського язичництва) з альбому «The taste of victory» (2003 р.). Це розгорнута п'ятнадцятихвилинна композиція, під час звучання якої відчувається ціле дійство. Поліфонічна палітра з чудовим саундом надають цікавий, незвичайний баланс між мелодійною лірикою й агресивним металевим звучанням. Така звукова «прірва» між мелодією та супроводом веде слухача в глибину століть, де людина існувала сам на сам зі всемогутньою природою. Використання численних народних інструментів (трембіта, цимбали, сопілка, дрімба, бандура та ін.) підсилює фольклорне звучання композиції, яке гармонійно поєднується із саундом електрогітар.

Зовсім інша яскрава етнічна українська група «ДахаБраха» (2004), яка відома ширшому колу українських слухачів, на Заході давно «завойовує» відомі англійські телеєфіри й видається на іноземних лейблах. В інтернет-джерелах стиль цієї групи характеризується як етнохаус, оснований на етнічній музиці різних народів («ДахаБраха»). Незмінний лідер гурту — Владислав Троїцький, інші учасники — фольклористи та музиканти Ніна Гаренецька (вокал, віолончель, басовий барабан), Ірина Коваленко (вокал, джембе, перкусія, флейта, бугай, акордеон, фортепіано, укулеле), Олена Цибульська (вокал, перкусія,

басовий барабан) і Марко Галаневич (вокал, дарбука, табла, діджеріду, губна гармоніка, акордеон, кахон).

Крім активної концертної діяльності, колектив постійно бере участь в українських фестивалях етнічної музики «Шешори», «Гоголь Fest» тощо. Андрій Пумінов у статті «Енергія народу Даха Браха» зазначає: «<...> музика занурює прямо у вічність за лічені хвилини. А якщо заплющити очі, перед тобою проходять усі вектори часу і простору – можна опинитися в київському поселенні XIX століття або в українському сучасному будинку. Переміщує не так уява, скільки це диво. Диво під назвою ДахаБраха».

Матеріалом для розгорнутих композицій є народні пісні, які збираються під час етнографічних експедицій по селах України. Зі слів дівчат гурту: «<...> старовинні пісні, виконані людьми похилого віку – найкраще джерело натхнення. Вони є носіями неймовірної енергії, енергії народу» (там само). Важливо відзначити і сценічний образ гурту, який надзвичайно точно й глибоко підкреслює колорит української автентики – це вишиті сорочки в національній стилістиці, довгі спідниці, намиста й родзинка завершального образу – високі шапки.

До нинішнього часу «ДахаБраха» випустила шість альбомів: «На добраніч» (2006); «Ягудкі» (2007); «На межі» (2009); «Light» (2010); «The Khmeleva project» (2012); «Шлях» (2016). Альбоми різноманітні і за стилістикою, і за формою, і за використанням автентичного матеріалу. Перші два альбоми «На добраніч» і «Ягудкі» складаються переважно з народних пісень у фольклорному виконанні: «Івана Купала», «Свашеньки», «Шо з-під дуба», «За дуби» тощо. Пісня «Шо з-під дуба» у 2017 р. стала саундтреком до американського серіалу «Фарго» («ДахаБраха»).

Інші два альбоми «На межі» і «Light» для колективу є новаторськими, з багатьма експериментальними композиціями. Вільно й цікаво використовується стилістика хіп-хопу, репу та драм-енд-бейсу. Альбом «На межі» – психоделічний, складний за своїм музичним матеріалом (пісні «Весна», «Ванюша» тощо). І зовсім протилежний – світлий і легкий – альбом «Light» (пісні «Baby», «Please, do not cry» та інші). Слід зазначити: незважаючи на англomовну назву альбома та деяких пісень, усі композиції виконуються українською та російською мовами. Альбом «The Khmeleva project» записано спільно з білоруським колективом «PortMone» (Пумінов). В альбомі назв пісень немає, вони лише пронумеровані.

Альбом «Шлях» (2016 р.) присвячений військовим подіям в Україні. Учасники групи зазначали, «"шлях" – це історія людей, чий шлях до свободи пролягає через величезні виклики. Новий альбом

присвячений тим, хто віддав своє життя за нашу свободу, тим, хто продовжує оберігати її сторожі, і тим, хто йде непростим шляхом вільної людини, не втрачаючи надії» (Пуминов).

Гурт «ДахаБраха» виник у межах театру «ДАХ», тому всі театральні елементи перенесено не тільки на сцену, а й у музику. І неважливо, де ми слухаємо цей колектив, на концерті або у форматі МРЗ, перед нами розгортається ціле дійство, яке відтворює картини всього живого. Сильні голоси, народна манера співу, жива енергетика, «мікст» українських традиційних мотивів зі стилями хіп-хоп, соул, блюз ще більше посилюють автентичність гурту «ДахаБраха», надаючи їм унікальності та неповторності.

Висновки. Багатозначність естрадно-пісенних традицій пов'язана з національним чинником і процесами етнічної консолідації. Існуючи в межах цілісної системи популярної музики, українська естрадна пісня індивідуалізується через творчість композиторів і виконавців, стаючи багатоаспектним феноменом. Широке використання фольклорної автентичності — мелодійної, ладової, ритмічної, тембрової і вокально-виконавської (народного інструментарію з електронікою, народної манери співу в естрадно-пісенних композиціях) засвідчує художні переваги естрадної пісні в Україні та є нині сьогоднішній день сформованим творчим явищем.

Список посилань

- Алексеев, Э. Е. (1986). *Раннефольклорное интонирование: звуковысотный аспект*. Москва: Советский композитор.
- Битнер, А. *Выбираем ТОП-10 лучших музыкальных групп Харькова*. Взято из <https://kh.vgorode.ua/ntws/sobytyia/49668>
- Булат, Т. П. (1979) *Український романс*. Київ: Наукова думка.
- Воплі Відоплясова: історія*. Узято з <http://www.pishi.org.ua/persons/41.htm>
- Головинский, Г. Л. (1981). *Композитор и фольклор: из опыта мастеров XIX–XX веков: очерки*. Москва: Музыка.
- ДахаБраха. *Википедия*. Взято из <http://sukwikipediaorgwiki/ДахаБраха>
- Колубаев, О. Л. (2012). Формування естрадно-пісенної традиції Галичини в контексті полікультурної взаємодії. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, 2, 88–94. Тернопіль.
- Короид, А. *Где вы теперь? 9 забытых украинских групп: «Нумер 482», «Cool before», «Армада», «Аква Вита» и другие вехи в истории украинской музыки*. Взято из <http://afisha.tochka.net/ua/14154-naftalinom-porakhivaet-spravedlivo-i-nespravedlivo-zabytye-ukrainskie-gruppy>.
- Мозговой, М. П. (2007). *Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні (Автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.: спец.*

- 17.00.01 – *теорія та історія культури*). Київський національний університет культури і мистецтв.
- Нечай, О. *Сучасний український фолк: у кожному серці й у кожному сонці*. Узято з <https://www.neformat.com.ua/ru/articles/suchasni-ukrayinskii-folk-u-kozhnomu-sertsii-i-u-kozhnomu-sontsi.html>
- Новые песни о главном: чем может похвастаться современная украинская музыка. История достижений Украины*. Взято из www.com.ua/pub/...ukrainy...muzyka
- Откидач, В. (2013). *Естрадний спів і шоу-бізнес: навчально-методичний посібник*. Вінниця: Нова книга.
- Пуминов, А. *Энергия народа ДахаБраха*. Взято из peoples.ru://www.peoples.ru/art/musicalternative_generaldahabraha
- Степурко, О. М. (2006). *Скэт-импровизация*. Москва: Камертон.
- Тормахова, В. М. (2000). *Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез (Автореф. дис. ... канд. мистецтвознав.: спец. 17.00.03 – муз. мистецтво)*. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ.
- Фільц, Б. М. (1979). *Гармонія солоспіву*. Київ: Наукова думка.
- Цайтлер, К. *24 музыкальных прорыва Украины, которые потрясли мир*. Взято из http://24tv.ua/ru/24_muzykalnyh_proryva_ukrainy_kotorye_potrjasli_mir_n603405.

References

- Alekseyev, E. Y. (1986). *Early folk intoning: a sound aspect*. Moscow: Sovetskij kompozitor. [In Russian].
- Bitner, A. *Choosing TOP-10 musical groups of Kharkiv*. Retrieved from <https://kh.vgorode.ua/ntws/sobytyia/49668>. [In Russian].
- Bulat, T. P. (1979). *Ukrainian romance*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- Vopli Vidoplyasova: history*. Retrieved from <http://www.pishi.org.ua/persons/41.htm>. [In Ukrainian].
- Golovinsky, G. L. (1981). *Composer and folklore: from the experience of masters of the 19-20th centuries: essays*. Moscow: Muzyka. [In Ukrainian].
- DakhaBrakha. *Wikipedia*. Retrieved from <http://sukwikipediaorgwiki/DakhaBrakha>. [In Russian].
- Kolubaev, O. L. (2012). Formulation of the song tradition in Galicia in the context of poly-cultural interaction. *Proceedings of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk. Series: Art Studies*. No. 2, c. 88-94. Ternopil. [In Ukrainian].
- Koroid, A. *Where are you now?: 9 forgotten Ukrainian groups: "Numer 482", "Cool before", "Armada", "Aqua Vita" and other, milestones in the history of Ukrainian music*. Retrieved from <http://afisha.tochka.net/ua/14154-naftalinom-popakhivaet-spravedlivo-i-nespravedlivo-zabytye-ukrainskie-gruppy>. [In Russian].
- Mozgovoy, M. P. (2007). *Formation and tendencies of the Ukrainian pop song development: author's abstract from the thesis for a Candidate of Art*

-
- Criticism: spec. 17.00.01 – theory and history of culture.* Kyiv National University of Culture and Arts. [In Ukrainian].
- Nechaiev, A. *Contemporary Ukrainian folk: in every heart and in every sun.* Retrieved from <https://www.neformat.com.ua/ru/articles/suchasnii-ukrayinskii-folk-u-kozhnomu-sertsi-i-u-kozhnomu-sontsi.html>. [In Russian].
- New songs about the main thing that the modern Ukrainian music can boast about. The history of Ukraine's achievements.* Retrieved from www.com.ua/pub/...ukrainy...muzyka. [In Russian].
- Otkydach, V. (2013). *Pop singing and show business: teaching method. manual.* Vinnytsya: Nova knyha. [In Ukrainian].
- Puminov, A. *Energy of people of DakhaBrakha.* Retrieved from [peoples.ru://www.peoples.ru/art/musicalternative_generaldahabraha](http://peoples.ru/art/musicalternative_generaldahabraha). [In Russian].
- Stepurko, O. M. (2006). *Scat improvisation.* Moscow: Camerton. [In Russian].
- Tormakhova, V. M. (2000). *Ukrainian pop music and folklore: interpenetration and synthesis (Thesis of Candidate of Art Criticism, special field 17.00.03 – Music Art).* National Musical Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky Kyiv. [In Ukrainian].
- Filts, B. M. (1979). *Harmony of solo singing.* Kyiv: Naukova dumka [In Ukrainian].
- Tsaitler, K. *24 musical breakthroughs of Ukraine that shocked the world.* Retrieved from http://24tv.ua/ru/24_muzykalnyh_proryva_ukrainy_kotorye_potrjasli_mir_n603405. [In Russian].

Надійшла до редколегії 16.04.2018 р.